

Indikace lázeňské léčby u dospělých urologických pacientů

MUDr. Jana Krausová¹, MUDr. Miroslava Ryšánková²

¹Urologické oddělení, Městská nemocnice, a. s., Dvůr Králové nad Labem

²Urologická klinika FN, Hradec Králové

Lázeňská léčebně rehabilitační péče je následnou péčí a je možné ji v indikovaných případech uplatnit i u urologických pacientů. Přesné skupiny jsou právně ošetřeny zákonem č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění a vyhláškou MZČR č. 2/2015 Sb. o stanovení odborných kritérií a dalších náležitostí pro poskytování lázeňské léčebně rehabilitační péče. Urolog může být v takovém případě doporučujícím lékařem nebo i vlastním navrhovatelem lázní. Pokud pacient splňuje indikační kritéria, pak mu zdravotní pojišťovna uhradí péči komplexně včetně ubytování a stravy, nebo jen příspěvkově na procedury.

Klíčová slova: lázeňská péče, indikační skupiny, kontraindikace lázní.

Indication for spa treatment in adult urological patients

Spa treatment and rehabilitation care is follow-up care and can be applied in indicated cases in urological patients. Accurate groups are regulated by Law no. 48/1997. on public health insurance and the Ministry of Health Decree no. 2/2015 Coll. establishing technical criteria and other requirements for the provision of spa treatment rehabilitation care. In such a case, the urologist can be the referring physician or self-petitioner spa. If the patient meets the indication criteria, then the health insurance company will reimburse his care in a comprehensive manner, including accommodation and meals, or only in addition to the procedures.

Key words: spa treatment, indication group, spa contraindication.

Úvod

Lázeňská péče, neboli lázeňská léčebně rehabilitační péče, je péčí následnou. V České republice je poskytována jako **následná lůžková péče**, a proto je poskytována výhradně jako lůžková, nikoliv ambulantní. Jedná se o součást léčebného procesu k urychlení rekonvalescence pacienta. Péče je hrazená, pokud jsou splněny podmínky pro poskytování a úhradu lázeňské péče z prostředků veřejného zdravotního pojištění.

Typy lázeňské péče

- Základní léčebný pobyt – lázeňská péče je pacientovi poskytnuta poprvé.
- Opakovaný léčebný pobyt – další léčebný pobyt.

Z hlediska platby za péči z prostředků veřejného zdravotního pojištění se dělí na:

■ komplexní lázeňská péče:

- navazuje na lůžkovou péči nebo specializovanou ambulantní zdravotní péči a je zaměřena na doléčení, zabránění vzniku invalidity a nesoběstačnosti nebo na minimalizaci rozsahu invalidity,
- je plně hrazena z prostředků veřejného zdravotního pojištění,

■ příspěvková léčebná péče:

- je poskytována především pojištěncům s chronickým onemocněním,
- hrazenými službami jsou pouze vyšetření a léčení pojištěnce,

- tato péče může být poskytnuta jednou za dva roky, nerozhodne-li revizní lékař jinak.

Návrhovou činnost (návrh) pro lázeňskou péči přesně definuje Zákon č. **48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění**, konkrétně § 33 a přílohou č. 5 – Indikační seznam pro lázeňskou léčebně rehabilitační péči. Tyto podmínky jsou ještě doplněny Vyhláškou MZČR č. **2/2015 Sb. o stanovení odborných kritérií a dalších náležitostí pro poskytování lázeňské léčebně rehabilitační péče**. Tato vyhláška stanovuje mimo jiné:

- indikační předpoklady,
- kontraindikace,

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORKY: MUDr. Jana Krausová, janakrausova@atlas.cz
Urologické oddělení, Městská nemocnice, a. s.
Vrchlického 1 504, 544 01 Dvůr Králové nad Labem

Cit. zkr: Urol. praxi 2020; 21(4): 171–174
Článek přijat redakcí: 3. 7. 2020
Článek přijat k publikaci: 15. 8. 2020

- odborná kritéria pro poskytování lázeňské léčebně rehabilitační péče potřebné vyšetření,
- obory specializace doporučujících lékařů,
- požadavky na dostupnost zdravotnických pracovníků ve zdravotnických zařízeních poskytovatele lázeňské péče,
- indikační zaměření lázeňských míst.

Tyto dva právní předpisy nahradily původní Vyhlášku Ministerstva zdravotnictví ČR č. 267/2012 Sb. o stanovení Indikačního seznamu pro lázeňskou léčebně rehabilitační péči o dospělé, děti a dorost, jejíž platnost byla ukončena z rozhodnutí Ústavního soudu ČR dne 31. 12. 2014.

Oba platné právní předpisy rozlišují v návrhu dvě kategorie lékařů:

- **doporučující lékař** (navrhující), tedy lékař, který je určen dle Indikačního seznamu pro jednotlivé indikace; jedná se o lékaře, který **může lázně navrhovat**,
- **lékař registrujícího poskytovatele**, kterým může být registrující praktický lékař (PL) nebo ošetřující lékař při hospitalizaci (dále jen navrhující lékař). Je určen zákonem a jedná se o praktika nebo specialistu. Ten lázně navrhne na předepsaném tiskopisu na základě doporučení. V případech, kdy doporučujícím lékařem je registrující praktický lékař nebo ošetřující lékař při hospitalizaci, stává se pro potřebu návrhové činnosti jak doporučujícím, tak i navrhujícím lékařem.

Návrh na lázeňskou péči podává navrhující lékař na formuláři pojišťovny, tzv. **Návrh na lázeňskou léčebně rehabilitační péči**.

Lázeňskou péči včetně určení stupně naléhavosti doporučuje pojišťovně doporučující lékař přímo na návrhu v části **lékařská zpráva**. Doporučení musí být minimálně v rozsahu odborného nálezu, pro který se doporučuje lázeňská léčba. To může být vystaveno samostatně jako lékařská správa nebo na zvláštním tiskopisu (výměnný list). V takovém případě je potřeba, aby registrující praktický lékař jednoznačně identifikoval doporučujícího ošetřujícího lékaře na konci návrhu (IČP a odbornost).

Samostatnou lékařskou zprávou lze nahradit propouštěcí zprávou lůžkového poskytovatele zdravotní péče s podmínkou. Musí obsahovat všechny požadované údaje vztahující se k zá-

kladní diagnóze pro lázeňskou léčbu a nesmí být starší dvou měsíců. Jinak je nutné údaje obsažené v propouštěcí zprávě aktualizovat.

Pokud ošetřující lékař nezvolí formu doporučení zvláštní přílohou, uvede zde doporučení lázeňské léčebně rehabilitační péče včetně IČP, odbornosti, podpisu, razítka a data doporučení.

Lékařská zpráva musí obsahovat následující níže uvedená data.

■ **Důležitá anamnestická data**

U dospělých jsou to předchozí prodělaná onemocnění, operace a úrazy. Dále jejich dosavadní způsob léčby (ambulantní, hospitalizační) a důležité údaje o předchozí lázeňské léčbě (diagnóza, měsíc a rok poslední lázeňské léčby).

■ **Nynější onemocnění (NO)**

Aktuální potíže pacienta, pro které je lázeňská léčba navrhována, včetně terapie.

■ **Objektivní nález a funkční stav pacienta**

Fyzikální vyšetření včetně výšky a hmotnosti, dále pak výsledky všech odborných vyšetření ve smyslu Indikačního seznamu (část A – povinná vyšetření).

■ **Laboratorní a další potřebná vyšetření**

Jedná se o vyšetření v rozsahu daném Indikačním seznamem pro jednotlivé indikační skupiny a zdravotním stavem pacienta. V případě urologické indikace je to vyšetření kreatininu, urey a moče chemicky a sedimentu. Pokud jsou hodnoty kreatininu a urey nefyziologické, pak je potřeba doplnit clearance kreatininu. U indikace z důvodu litiazů je též potřebné chemické vyšetření kamenů, pokud je dosažitelné.

■ **Diagnostický nález včetně vedlejší diagnózy:**

- hlavní diagnóza, která je indikací k lázeňské léčbě,
- vedlejší diagnóza (vždy je nutné zhodnocení funkčního stavu).

■ **Lékařské doporučení, zvláštní požadavky na lázeňskou péči**

Zde je potřeba uvést speciální požadavky, pokud to pacient potřebuje (sebeobsluha, zvláštní obsluha, nutnost dietního stravování, kontraindikace některých procedur, postižení smyslových orgánů, pohybová omezení).

■ **Zdůvodnění průvodce pro pobyt**

Pokud pacient potřebuje do lázní doprovod, pak se to v této části musí medicínsky

zdůvodnit (u dětských pacientů, případně u dospělých při nutnosti doprovodu – postižení mentální, fyzické, ...).

Lékařská zpráva musí dále obsahovat důvody doporučení a očekávaný efekt lázeňské léčby.

Stupeň naléhavosti při indikaci urologické je obvykle II, tudíž do tří měsíců od vystavení poukazu na lázeňskou léčbu. Dále možno volit ještě stupeň I (nástup do lázní do měsíce od hospitalizace, obvykle po ortopedických výkonech) a D (dětský pacient do 18 let).

Pro lázeňskou péči jsou vyhláškou stanoveny

kontraindikace:

- infekční nemoci přenosné z člověka na člověka a bacilonosičství,
- všechny nemoci v akutním stadiu a stavy, při kterých lze důvodně očekávat destabilizaci zdravotního stavu,
- klinické známky oběhového selhání,
- stavy po hluboké trombóze do tří měsíců po odeznění nemoci, stavy po povrchové tromboflebitis do šesti týdnů po odeznění nemoci,
- opakující se profuzní krvácení jakékoli etiologie v posledních 12 měsících; léčba je možná jen po kladném vyjádření hematologa a transfuziologa,
- kachexie různé etiologie znemožňující intenzivní rehabilitaci,
- zhoubné nádory během léčby a po ní s klinicky zjištěnými známkami aktivity nemoci – kontraindikovány nejsou případy, kdy není prokazatelných známek progresu nebo je progresu zhoubného onemocnění pomalá a dlouhodobá a charakter nádorového onemocnění není překážkou pro doporučenou lázeňskou léčebně rehabilitační péči souběžného jiného onemocnění; dlouhodobá hormonální protinádorová terapie není kontraindikací; onkologické zhoubné onemocnění do dvou let po ukončení léčby je kontraindikací užití přírodního léčivého zdroje – přírodní minerální vody radonové,
- nekompenzovaná epilepsie; u pojištěnce s epilepsií může být léčba poskytnuta na základě kladného vyjádření neurologa nebo dětského neurologa, který má pojištěnce pro epilepsii v dispenzární péči,
- aktivní ataky nebo fáze psychóz a duševní poruchy s asociálními projevy nebo sníženou možností komunikace nebo neschop-

ností dodržovat léčebný postup a vnitřní řád zdravotnického zařízení poskytovatele lázeňské léčebně rehabilitační péče,

- závislost na alkoholu a závislost na návykových látkách, inkontinence moče II. a III. stupně a inkontinence stolice; neplatí pro indikační skupinu nemocí VIII/3, anus praeternaturalis (stomie) není kontraindikací léčby, pouze může omezit provádění léčebných procedur,
- těhotenství.

Indikačním seznamem pro **nefrologické a urologické indikace** je skupina **č. VIII: nemoci močového ústrojí**. Dělení podskupiny je uvedeno níže.

Záněty a cysty

- **Recidivující a chronické netuberkulózní záněty ledvin a močových cest** rezistentní na léčbu antibiotiky (ATB) a jinou léčbu farmakologickou, v soustavné péči urologa minimálně 12 měsíců:
  - komplexní léčba je možná u pacientů s chronickou pyelonefritidou v solitární ledvině, v trvání 21 dnů s možností prodloužení,
  - u všech ostatních zánětů je možná jen příspěvková lázeňská péče.
- **Cystické onemocnění ledvin:**
  - cystické onemocnění ledvin s hladinou sérového kreatininu trvale přesahující 150 μmol/l umožňuje komplexní pobyt v trvání 21 dnů s možností prodloužení.

Je zde možnost i opakovaného pobytu, a to v indikovaných případech, kdy předchozí pobyt přinesl benefit, nicméně jen jako příspěvkový pobyt v trvání 14–21 dnů.

Kameny

- **Nefrolitiáza** bez měštnání v močových cestách:
  - komplexní pobyt je poskytován na 21 dnů u nefrolitiázy v solitární ledvině nebo oboustranné nefrolitiázy, pokud stav není indikován k operační léčbě nebo litotrypsii, dále pak u cystinové litiázy,
  - u ostatních stavů z této indikace je poskytován jen pobyt příspěvkový na 21 dnů.
- **Nefrokalcinóza:**
  - bilaterální nefrokalcinóza, také komplexní pobyt na 21 dnů s možností prodloužení.

I zde je možno požádat v indikovaných případech o opakovaný pobyt, při prokázaném klinickém efektu předchozí lázeňské léčebně rehabilitační péče.

Urologické operace

- Stavy **po operacích** ledvin a močových cest včetně operací endovezikálních a stavů po komplikované prostatektomii a nefrolitotrypsi:
  - komplexní péče je poskytována do 6 měsíců po operaci na dobu 21 dnů s možností prodloužení (operace ledvin, močových cest, prostatektomie, i endovezikální),
  - ostatní stavy 6 měsíců po operaci jako příspěvkový pobyt.
- Doléčení po **litotrypsii extrakorporálními rázovými vlnami** (LERV):
  - komplexně, opět 21 dnů s možností prodloužení, do 6 měsíců po nefrolitotrypsii.

Podobně jako u předchozích skupin je i zde možno požádat o opakovaný pobyt, a to v indikovaných případech a při prokázaném klinickém efektu předchozí lázeňské péče.

Prostatitida

- Chronická prostatitida nebo chronická prostatovezikulitida, rezistentní na farmakologickou léčbu a léčbu antibiotiky (ATB), v soustavné péči urologa minimálně 12 měsíců.
- Lázeňská péče je poskytována jen jako příspěvková na dobu 21 dnů a u prokázaného efektu léčby je možno ji i opakovat na 14–21 dnů.

Transplantologie

Pro tuto lázeňskou léčbu je navrhujícím lékařem jen nefrolog. Urolog nemůže doporučit lázně sám, ale může doporučit nefrologovi, aby lázně doporučil.

- Stavy **po transplantaci ledviny** při stabilizované funkci štěpu (transplantované ledviny):
  - do 6 měsíců po transplantaci ledviny, při komplikacích nejpozději do 12 měsíců po transplantaci ledviny,
  - poskytuje se komplexní pobyt na 21 dnů s možností prodloužení,
  - opakovaný pobyt je také možný, nicméně jako příspěvková léčba na 14–21 dnů.
- **Dárce ledviny:**
  - do 6 měsíců po transplantaci, při komplikacích nejpozději do 12 měsíců po transplantaci,

- prodloužení v tomto případě není možné a ani příspěvkový pobyt.

Seznam dále přesně určuje, které lázně jsou určeny pro danou skupinu. Pro urologii jsou to jen Lázně Kynžvald a Mariánské lázně, vzhledem k tomu, že přírodním léčivým zdrojem musí být přírodní minerální voda hydrogenuhličitanová-penatohořečnatá.

Další možnou indikací z doporučení urologického je skupina **č. I/1: nemoci onkologické – zhoubné nádory**. Jelikož je zde navrhovatelem urolog, platí pravidla pro urologické doporučení jako u skupiny č. VIII (urea, kreatin, clearance kreatininu a moč a sediment), dále pak platí kontraindikace, zejména bod 2 (akutní stavy), 7 (zhoubné nádory) a částečně 11 (inkontinence), dále pak performance status > 2. Lékařská zpráva musí obsahovat odborná onkologická vyšetření včetně vyjádření, že pojištěnec je bez známek recidivy nebo diseminace (aktivita nádorového onemocnění). Vyšetření nesmí být starší dvou měsíců. Přírodní léčivý zdroj pro celou indikační skupinu onkologie se nestanovuje, je ale vhodný podle orgánového postižení. Pro urologii jsou to tedy Lázně Kynžvald a Mariánské lázně. Vhodné lázeňské místo určí lékař, který péči doporučuje (tedy v našem případě urolog, nebo nefrolog), a to podle postižení orgánů v návaznosti na místa uvedená v dalších indikačních skupinách. Realizaci návrhu je možno absolvovat do 12 měsíců po ukončení komplexní protinádorové léčby (s výjimkou dlouhodobé hormonální terapie). Komplexní pobyt trvá 21 dnů a je možno ho prodloužit. Příspěvkový pak 14 až 21 dnů.

Dále je možno vystavit návrh na lázně u urologického pacienta i z jiných skupin seznamu, nicméně zde již navrhujícím lékařem nemůže být urolog.

č. IV/3: Stavy po operacích hyperfunkčního benigního adenomu hypofýzy a nadledvin při přítomnosti sekundárních symptomů onemocnění. Kontraindikací je prokazatelné nedodržování léčebného režimu. Navrhujícím lékařem je endokrinolog. K návrhu je potřeba doložit mimo jiné aktuální endokrinologické vyšetření. Jako přírodní minerální zdroj je určena přírodní minerální voda chlorido-sodná, přírodní minerální voda hydrogenuhličitanová-sodná, přírodní minerální voda hydrogenuhličitanová-vápenatohořečnatá, přírodní minerální voda sírná skupina A (síranová), nebo klimatic-

ké podmínky příznivé k léčení u indikací IV/3. Povolnými lázněmi jsou Janské Lázně, Jeseník, Karlova Studánka, Lázně Kynžvart, Lipová-lázně. Komplexní lázeňská léčba je 21 dnů s možností prodloužení, příspěvková zde není poskytována. Realizace lázeňské péče je stanovena do šesti měsíců po chirurgické léčbě.

Význam lázeňské péče

Lázeňská péče je komplexní, obecně zlepšuje a posiluje fyzickou a psychickou kondici, pomáhá u pooperačních stavů a po onkologické

léčbě. Z urologického hlediska zahrnuje zejména pitné kúry. Ty vedou ke zvýšení diurézy a vzhledem k obsahu minerálních látek alkalizují moč a mají protizánětlivý účinek. Příkladem může být pramen Rudolfův, Ambrožův, Karolínin nebo Prusíkův). Dále příznivě působí procedury jako koupele, masáže, zábaly, elektroléčba, lymfodrenáže a různá rehabilitační cvičení.

Závěr

Lázeňská péče v ČR je zakotvena v zákoně č. 48/1995 Sb. o veřejném zdravotním pojiště-

ní. Pokud pacient splní zákonem daná kritéria, pak může absolvovat lázeňskou léčbu, a to jako komplexní pobyt, kde mu pojišťovna uhradí kompletní náklady. Nebo jako příspěvkový pobyt, kde platí jen procedury. A tuto léčbu může v indikovaných případech i zopakovat. Jejím cílem je urychlení rekonvalescence pacientů po operacích nebo zlepšení zdravotního stavu při vybraných chronických urologických nemocech. Obliba lázeňských pobytů v ČR roste.

Autorka prohlašuje, že zpracování tohoto článku nebylo podpořeno žádnou společností.

LITERATURA

1. Zákon č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění, § 33 – Léčebně rehabilitační péče.
2. Zákon č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění, příloha č. 5 – Indikační seznam pro lázeňskou léčebně rehabilitační péči.

3. Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.
4. Zákon č. 205/2020 Sb. kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

5. Vyhláška MZČR č. 2/2015 Sb. o stanovení odborných kritérií a dalších náležitostí pro poskytování lázeňské léčebně rehabilitační péče.